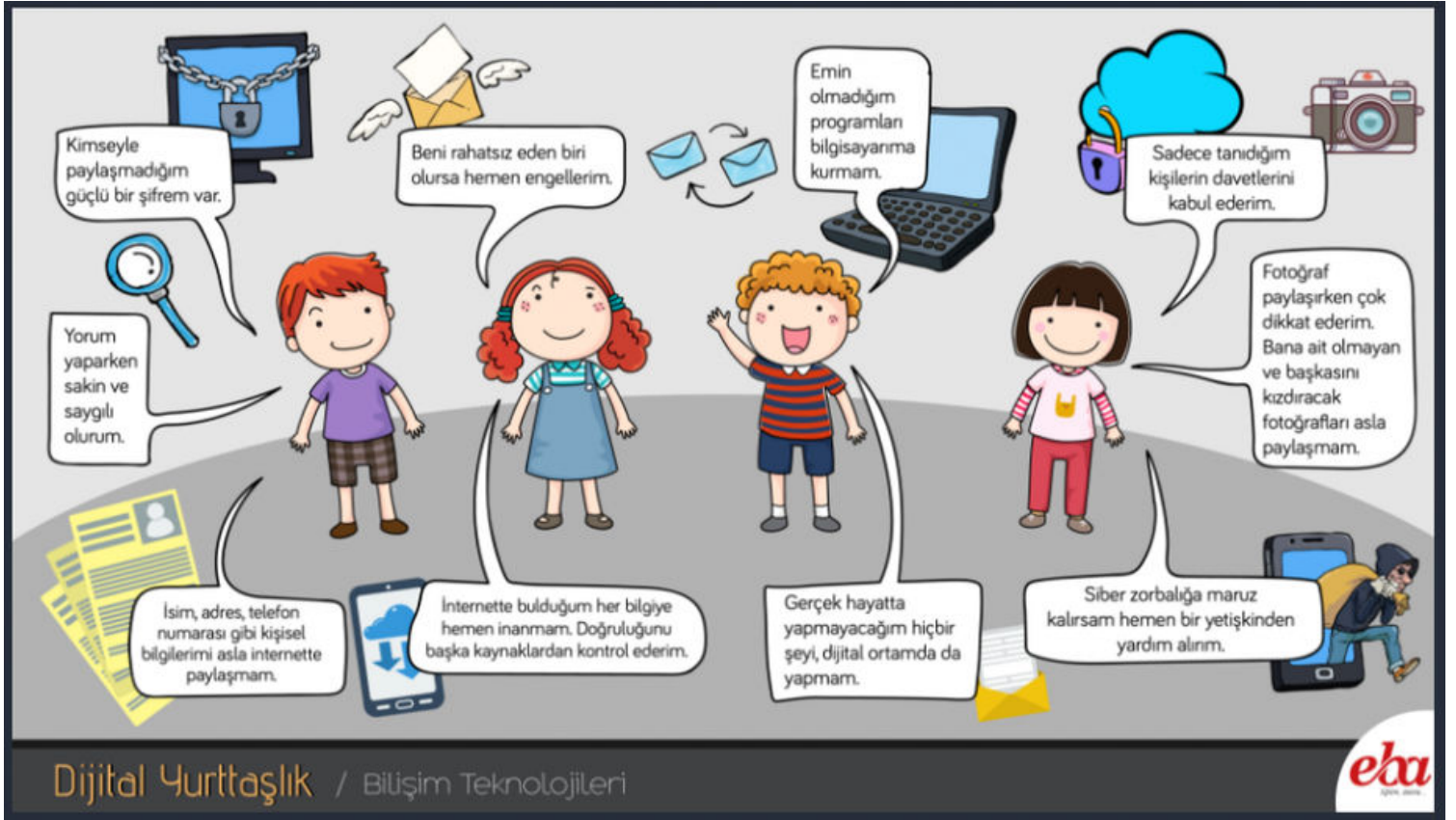

Okulumuz güvenli internet çalışmalarıyla e-güvenlik okul etiketi almaya hak kazanmıştır

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 14168703-10.06.02-E.2975829
Konu : Okullarda Sosyal Medyanın
Kullanılması

07.03.2017

GENELGE
2017/12

- İlgi : a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
b) Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen 20/11/1989 tarihli
Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi.
c) 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu.
d) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlardaki yönetici, öğretmen ve öğrenciler tarafından okulda ders sırasında veya serbest zamanlarda yapılan faaliyet, eylem ve durumların görüntüsünün alındığı, sesinin kaydedildiği veya videosunun çekildiği; daha sonra bunların internet sitelerine yüklendiği veya sosyal medya ortamlarında paylaşıldığına ilişkin bilgiler Bakanlığımıza ulaşmaktadır.

İlgi (a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 20 nci maddesinde: “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar” ve 41 inci maddesinde: “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.” şeklinde,

İlgi (b) Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 19 uncu maddesinde “Bu Sözleşme’ ye tarafDevletler, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken ... her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.” ve 29 uncu maddesinde “taraf devletler çocuk eğitiminin çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi amacına yönelik olmasını kabul ederler.” şeklinde,

İlgi (c) 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun Genel Amaçlar başlıklı 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında Türk Milli Eğitiminin Genel Amacı, “Türk Milletinin bütün fertlerini; Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek.” şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

Ayrıca ilgi (d) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 135 inci maddesinde: “Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.”,

136 ncı maddesinde: “Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”, 137 inci

maddesinde: “(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,

b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,

işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.”, 138 inci maddesinde: “Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir” ve 138 inci maddesinde de “Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. ” şeklinde düzenlenme yapılmıştır.

Yukarıda zikredilen mevzuat hükümleri doğrultusunda il, ilçe, okul ve kurum yöneticileri tarafından, okul veya kurumlarında görev yapan tüm personel ile öğrenim gören öğrencilerin, kişilerle ilgili her türlü ses, yazı, görüntü ve video kayıtlarının internette veya farklı dijital ya da basılı ortamda hukuka aykırı şekilde paylaşılmasının Anayasaya, uluslararası sözleşmelere ve 1739 sayılı Kanununa aykırı olduğu; bu fiillerin Türk Ceza Kanununda suç olarak düzenlenmiş olduğu hususunda bilgilendirilmesi sağlanacak ve bu durumların önüne geçilmesi için gerekli önlemler alınacaktır.

Ayrıca, kişilerin psikolojik ve sosyal yönlerine olumsuz etki yapacak her türlü ses, görüntü ve video kayıtlarının genel ağ ortamlarına yüklediği ve paylaştığı tespit edilenler hakkında ilgili mevzuatı çerçevesinde gerekli yasal işlemler başlatılacak ve somucundan Bakanlığa bilgi verilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini önemle rica ederim.

Yusuf TEKİN

Bakan a.

Müsteşar

DAĞITIM :

Gereği:

- A Planı

- B Planı

20 KASIM DÜNYA
ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ

SOSYAL MEDYADA

ÇOCUK HAKLARI

Çocuklara ait çoklu ortam ürünleri (fotoğraf, video, çizim vb.) paylaşılabılır mı?

Çocukların da toplumsal yaşama katılma hakları vardır. Çocukların görünmez olmaları beklenemez. Öte yandan sosyal medya paylaşımları, bilişim hukuku, medeni hukuk, ceza hukuku, krî ve sınai haklar hukuku gibi birçok hukuk dalının kapsama alanına girmektedir. Çocuklara ait çoklu ortam ürünlerinin paylaşılması değil, "Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması" konulu MEB 2017/12 genelgesinde bahsi geçtiği şekilde "hukuka aykırın" olarak paylaşılması, ilgililerce gereken önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Paylaşım yapılabilmesi için izin alınması gerekli midir?

Hem çocuk hem de velisi/vasisi bilgilendirildikten yani aydınlatıldıktan sonra izin alınmalıdır. "Açık Rıza Onayı, Aydınlatılmış Onam Formu, Sosyal Medya İzin Belgesi" şeklinde düzenlenen bu belgeler, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamına uygun şekilde, kaydın hangi amaçla yapıldığını, kimler tarafından ne amaçla kullanılacağını, nasıl saklanacağını ve gerektiğinde nasıl imha edileceğini içermek durumundadır. Ayrıca kişiye sıkı suretle bağlı bir hak olduğu için, görüş oluşturma yeteneğine sahip "çocuğun da onayı" gerekmektedir. Veli grupları gibi kapalı mesajlaşma ortamlarında grup üyelerinin bu hassasiyetler konusunda bilgilendirilmesi aynı şekilde önem arz etmektedir.

Ne tür ürünler ve içerikler paylaşılabılır?

Paylaşımlarda "çocuğun yararını gözetme" ilkesi esas alınmalıdır. Beğeni toplama, takipçi arttırma, bağış kazanma, etkileşim alma, reklam ya da tanıtım gibi amaçlarla paylaşımında bulunulduğunda "çocuk istismarı" söz konusu olacaktır. Çocukların çalışma ve ürünlerinin, ders etkinliklerinin, toplu alanlarda veya törenlerde geniş açıdan çekilen genel fotoğra arının ve çocuğun toplumsal rolünü güçlendiren içeriklerin paylaşımına daha uygun olduğu, çocukların yüzünün tanınır şekilde gözüktüğü fotoğra arın paylaşımında imtina etmek gerektiği, Avrupa Birliği vb. kaynaklı yürütülen projelerde bu konuda sıkı kurallar uygulandığı dikkate alınmalıdır.

Paylaşımların olası riskleri nelerdir?

Kişilik hakları ve mahremiyet ihlalleri, paylaşılan içeriklerin kötü niyetli kişilerin eline geçmesi, içeriklerin ticari amaçlı kullanılması, çocuk istismarı, telif hakları ihlalleri, unutulma hakkının uygulanamaması gibi hukuki risklerin yanı sıra paylaşımlar, psikolojik, etik vb. açılardan değerlendirilmelidir. Çocuğun utanma, küçük düşme, rencide olma, siber zorbalığa maruz kalma gibi kişilik gelişimi açısından olumsuz durumlarla karşı karşıya kalması gibi psikolojik, ya da paylaşılan projenin başka biri tarafından kullanılması gibi etik sıkıntılar yaşanabilir. Ayrıca paylaşımlarda sosyal medyanın, asparagas haber, dezenformasyon, algı yönetimi, itibarsızlaştırma, manipülasyon, sahtekarlık, yanlış rol modeller/fenomenler oluşturma, hakikat ötesi, dolandırıcılık, çarpıtma vb. durumlara açık bir mecra olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuklar sosyal medyada nasıl yer alabilirler?

Birey olarak gelişim sürecinde, sosyal bir varlık olan çocuklarımız çevreyi tanıma, iletişim kurma, ait olma, kabul görme, takdir edilme gibi temel ihtiyaçları gereği sosyal medya ortamlarında varlık göstereceklerdir. Gerçek dünyada olduğu gibi, sanal dünyadaki bilgi ve becerileri geliştirmek aile ve öğretmenlerin yükümlülüğüdür. Dijital okur-yazarlık gibi bilişim teknolojileri alanındaki eğitimler ile öğrencilerin yeterliliklerinin geliştirilmek, ardından korumak, kollamak ve takibini yapmak yetişkinlerin sorumluluğudur. Sosyal medya paylaşımları ile sanal dünyaya bırakılacak "dijital ayak izleri"nin ilerleyen dönemlerde kişilik hakkı ihlaline yol açabileceği unutulmamalıdır.

20 KASIM DÜNYA
ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ

SOSYAL MEDYADA

ÇOCUK HAKLARI

Dijital ayak izlerinin silinmesi mümkün müdür?

Geçmişte bırakılan dijital ayak izleri çocuğun kişilik haklarını ihlal ediyor ya da istismara sebep oluyorsa “unutulma hakkı” başvurusunda bulunulabilir. Arama sonuçlarının indeksten çıkarılması için öncelikle arama motorlarına başvuru yapılmalı, taleplerin reddedilmesi veya başvuru sahibine cevap verilmemesi halinde ilgili kişilerce ihlal bildirimleri ve şikayet başvuruları yapılmalıdır.

Sosyal medyada çocuk hakkı ihlallerine ilişkin nereden yardım alınabilir?

<https://www.internetyardim.org.tr/sosyal-ag-platformlari>
<https://internet.btk.gov.tr/ozel-hayatin-gizlilikinin-ihlaline-yonelik-bireysel-basvuru>
<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi>
<https://www.ihbarweb.org.tr/>
<https://www.guvenliweb.org.tr/sosyal-medya-rehberi>
<https://www.guvenliweb.org.tr/>
<https://www.internetyardim.org.tr/>
<https://internet.btk.gov.tr/>
Alo 141 Çağrı Merkezi

Ekler

MEB Okullarda Sosyal Medyanın Kullanılması 2017/12
Genelgesi <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1833.pdf>

MEB Kurumsal Sosyal Medya Kullanım Kılavuzu
https://basinmus.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_04/12123508_Sosyal_Medya_KYlavuzu.pdf

MEB Basın ve Halkla İlişkiler Şubelerinin Görev Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Yönerge
Ek: 3 Açık Rıza Onam Formu <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2043.pdf>

Kamu Görevlileri Etik Kurulu Sosyal Medya Etik İlkeleri
<https://www.etik.gov.tr/kamu-gorevlilerinin-sosyal-medya-kullaniminda-gozetmesi-gereken-etik-ilkeler/>

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 20/11/1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi
<https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>

Bilişim Teknolojileri
Eğitimcileri Derneği

btedernegi

btedernegi

btedernegi

btedernegi

www.bte.org.tr